

Universitätsbibliothek Paderborn

**Oratio Habi-||ta Ad Catholicvm Cle-||rum, in Synodo quæ
celebrabatur in Ca-||thedrali Ecclesia Vratislauien: An-||no
post natum Saluatorem,|| M.D.LXIII. quin-||to Idus Maij.||**

Schleupner, Sebastian

Ingolstadij, 1563

VD16 S 6727

[Text]

urn:nbn:de:hbz:466:1-31472

ORATIO SEBASTIANI SLEVPNERI AD Synodum Catholici Cleri.

Oc amplissimo in loco verba
facturus, Reuerendissime in Christo
Princeps, reuerendi & religiosi patres,
Venerabiles & eximij Domini, & co-
sacerdotes honorandi, monitos uelim omnes, ne uale-
de elaborata a me hodie expectetis orationem: siquidem
praeter hoc, quod dicendi arte instructus non sim, nec
exercitatione ullam facultatem mihi parauerim, heri mo-
do aut nudius tertius, alijs etiam occupato mihi haec ad
uos uerba faciendi prouincia demandata est. Et licet
ego eam ob rem detrectare operam meam potuisse, ta-
men malui ruditatis potius, quam inobedientie uicum
incurrere. Si itaque uestris doctissimis auribus, non per
omnia satisfecero, condonabitis mihi id benigne pro
hac uice. In primis autem supplex oro patrem misericor-
diarum, & Deum totius consolationis, ut suo sancto
spiritu mentes nostras illuminare, et mihi sermonis gra-
tiam ad edificationem nostram largiri dignetur, ut eius
diuini numinis ductu, scandala & quae nos premunt
mala tollere, uirtutes plantare, et Ecclesiam iam iam rus-
entem in hac dicecesi erigere & auitam religionem con-
seruare possimus. Cogitanti uero mihi, quade re potis-

A 2 simum

simum in hoc uestro tam conspicuo cætu dicturus sim,
placuit primo loco, tenui mea Minerua miserabile stas-
tum Ecclesiæ deplorare. Deinde aliqua remedia, qui-
bus res deploratae nostræ iuuari possint, ostendere. Et
tandem tertio ad strenuè locandam operam uestram
Ecclesiæ, & studium iuuandæ religionis nostræ uos
adhortari. Oro beneuolis animis attendite.

Cum in hanc speculam, in qua collocauit nos Deus,
mente mea conserendo : Video Patres, miserabilem
quandam rerum Ecclesiasticarum faciem, de quapro-
fecto animus meminisse horret, luctuqe refugit. Ete-
niam quis talia fando,

Myrmidonum Dolopumue, aut duri miles Vlyssi
Temperet à lachrymis :

Videmus in exitium Ecclesiæ fabricatum, & magno
molimine in medium Romani et Christiani imperij in-
troductum hoc grande impietatis & abominationis
Idolum, multis & diuerfissimis haeresium monstris fæ-
cundum, conspicimus laxantem claustra Sinonem, &
passim perfidiæ incendia miscentem, concurrere infes-
stis armis animos omnium, uiolari & diripi templadis-
uorum, funestari domospriuatorum, nihil saluum esse,
nihil stare incolue. Videmus CHRISTI domi-
ni nostri sponsam dilectissimam Ecclesiam, iam demum
ueluti nauem in turbulentissimo mari positam, isthac
tenebrarum potestate terreri, horribili uiuentorum
huc atqe illuc impelli, crebra undarum iactatione sati-
cere, multis atqe horrendis monstris oppugnari foris,
desidia nautarum & turbatione nauigantium torqueri
intus : nec harum rerum appetit ulla finis aut modus.

Parum

Param fuit enim Religionē nostrā oppugnari à Turcīs, irrideri à Iudeis, conculcari ab impijs: surrexerunt etiam tot seditiosi hæresium greges, qui sub uelamine Christiani nominis, sub specioso Euangeliū titulo, tam hostiliter piam matrem oppugnant, cōmunem ecclesiā traducunt fratres, infinitas myriades animarum, quibus redimendis sanguinem & uitam suam impendiit CHRISTVS Dei filius, occidunt quasi quotidie, autoritatem Ecclesiasticam conculcant, & bona Ecclesiarū diripiūt. In Prælatis interim & clero (quod bona uenia dixerim omnium) regnat plerumq; pro labore desidia, ocium pro negocio, pro continentia & modestia libido & superbia, pro pietate Hypocrisis, pro deuotione barbarica ferocitas. Ut non immerito nobis forte quis illud Dauidicum occinere posset: Nō est qui faciat bonum. Iam enim non in libris, quorum nullus amor, nulla cura, sed cōpotatione, cōmessatione, uenatione, uanitate, ludo & alea (ne quid interim dicam grauius) apud plerosq; omne tempus consumitur. Vnde labia sacerdotis iam non (ut Malachias Propheta ait) custodiunt scientiam, nec legem iam requirunt ex ore eius, nec Angelus domini exercituum reputatur amplius. Quia recesserunt de uia, scandalizauerunt plurimos in lege, irritum fecerunt pactum Leui: Dicit Dominus Exercituum, Ideo dedi uos cōtemptibiles & humiles omnibus populis. Quomodo obscuratum est aurum (inquit Hieremias) mutatus est color optimus, dispersi sunt lapides sanctuarij in capite omnium platearum, filij Syon in clyti, & amicti auro primo, quomodo reputati sunt in uasa teste, opus manuum figuli.

A ij Ideo

Ideo Ciuilis magistratus suum Episcopis pedum ex-
torsit, pōtificis officium sumpsit, in domo Dei mutat,
constituit, ordinat pro arbitratu suo: pastores uocat,
ministros sacris præficit, docendi formam præscribit;
titus antiquos delet, nouos instituit. Hinc Ilias ista
malorum profluxit, hoc ex fonte ista tot hæresium
Lerna emanauit. Ut cum unicuique licet sanctissimos
sperrere Ecclesiæ Doctores, & ita S. Biblia exponere,
sicut uult, pro uno illorum uero intellectu & consen-
su, infinitæ opiniones, eaque semper diuersæ, nonnun-
quam prorsus contrariae exortæ, passim orbem Chris-
tianum dilacerant. Quæ enim iam in Germania non
dicam prouincia, sed quæ urbs, quod oppidum, qui ui-
cūs, quæ domus aut familia est, cui idem sit intellectus
scripturæ, idem fidei consensus? Exempla non opus
est ex Germania afferri, domi apud nos istam opinio-
num pugnantiam experimur inter uicinos, cognatos,
familiares. Nec hoc more uulgī loquimur, dubia ut
sint, & incerta, quæ referimus, sed comperta, quia ipsi
uidimus; explorata quia etiam nos affixerunt. Multa
præterimus. Cognitum est enim, in urbibus senatum,
in opidis ac pagis præfectos administrare Episcoporū
munera, & passim presbyterorū officia exercere mer-
catores, pelliones, tonsores, textores, lanistas, et alicubi
(ut cōpertum est) etiā carnifices. Quæ Deum immor-
talem, quæ ulla cogitari potest maior abominatio in
templo & domo præpotentis Dei? Isti homines do-
mo sua deuorata, Ecclesiæ bonis dū inhiant, est ne ue-
risimile, ut Ecclesiæ Dei melius præsint, quā præfuerūt
domui suæ? Et quod multo horribilius est, præter-
quam

quam enim quod prorsus illiterati sunt, plane [¶] Cas-
tholicæ fidei hostes ex professo, sunt etiam ita inter se se
discordes, ut uix tres, aut ne uix quidem reperias inter
centum, qui unius sint hæreseos, & non potius multa-
rum. Hinc, hinc tandem tot seditiones, tot bella, tantæ
strages miserorū, tot calamitates mortalium, euersio-
nes tot urbium, perturbationes tot nationū & regno-
rum. Sed quem das finem Rex magne laborum?

Audistis mala, considerastis mecum calamitatem
Ecclesiæ: Debemus ne sine spe sanationis dimittere
ægrotum: Medici: Volumusne cum illo sacerdote
Leuitici generis præterire miserum uulneratum, & se-
mimortuum derelictum à latronibus? Certè non des-
bemus. Euigilate igitur Patres, ad opus uos accingite,
consulite in medium, rebus succurrите fessis. Quid au-
tem debemus agere? Offendimus Dominum Deum
nostrum, peccauimus cum patribus nostris, iniuste-
egimus, iniquitatem fecimus. Patres nostri peccau-
erunt, & non sunt: & nos iniquitates eorum portauis-
mus. Nunc ergo dicit Dominus: Cōuertimini ad me
in toto corde uestro, in iejunio & in fletu, & in plan-
etu. Et scindite corda uestra, & non uestimenta uestra,
& cōuertimini ad dominū Deum uestrū: quia benignus &
misericors est, patiens & multæ misericordiæ &
præstabilis super malicia. Quis scit si conuertatur &
ignoscat Deus, & relinquat post se benedictionem, sa-
crificium & libamen domino Deo nostro? Canite tu-
ba in Syon, sanctificate iejunium, uocate cætū, congres-
gate populu, sanctificate Ecclesiam, coadunate senes:
congregate paruulos & lugentes ubera; egrediatur
sponsus

sponsus de cubili suo, & sponsa de thalamo suo. Inter
vestibulum & altare plorent sacerdotes ministri Do-
mini: & dicant: parce Domine, parce populo tuo, &
ne des hæreditatem tuam in opprobrium, nec domi-
nentur eis nationes & opiniones prauæ. Hæc est pri-
ma & præcipua medendi his malis ratio. Sunt deinde
& alia remedia, de quibus ut agamus paucis sciendum
est. Tria esse præcipue mala, quæ Ecclesiam nunc ua-
stant, ac penè euertunt omnem, de quibus etiam nunc
attigimus nonnulla: Morum turpitudo, coelestis do-
ctrinæ corruptela, & Ecclesiasticorū bonorum abusus
& alienatio. Quæ quidem mala, iam tam altas egerūt
radices, ut excindir raditus uix posse uideantur, ampu-
tari fortassis aliquomodo, ne infelix hoc lolium omne
possit labefacere spem segetis. Is aut modus amputan-
di, quis & qualis esse queat, præscribi facilius forte po-
terit, quam constitui, in primisq; si à Lare, quod aiunt,
sumi inicium debebit. Nam etsi Pelagus illud malorū
aliunde non potuit, quam ex frequentissima illa secta-
rum colluuie exundare in Ecclesiam: non tamen pro-
fecto Clerus culpa caret sua. Vbi est enim uetus illa
sanctorū Canonum authoritas? Vbi priscus disciplinæ
rigor? Certè emarcuit passim, est ubi prorsus interij.
Minus enim casti, minus probati sunt mores cleri, mis-
nus uita innocens. Res ea est in conspectu hominum,
testimonij non eget. Vigilantiam quoq; in pastoris
bus, quis non desideret alaciorem? Dominicus gress
illis quidem à Deo commissus est: at uero fit, ut dum
alij sint occupati negocijs, dū seduli procurant pascua,
minus sint aduersus hostilem uim luporum parati atq;
instructi

Instructi armis. De abusu autem & alienatione Ecclesiasiticarum opum, nihil attinet dicere. Noster enim lusus & ocium eam hanc istam dedit diripiendi occasionem aduersariis: nostra negligentia illorum auxit audaciam: uicia inflamarunt furorem. Idcirco minime nos decebit peccatis blandiri nostris, que cum pessimo exemplo sint plebi, non solum culpam nos, sed etiam suspicionem criminis uitare oportebat. Ea est enim cum alias semper, tum in primis hoc tempore peruersitas, ut homines possint in alienis oculis festucā, in suis autem nec integrā trabem cernere: quo uicij generē nunc plebs præcipue occupata, oculos in solum Clerum conuertit, ut uitam eius collustret, mores exploret, exigatq simul ad lanceū eius disciplinæ, cuius mauult esse magister, quam discipulus. Eamq exerceat populus censuram iam annis propè quadraginta, audetq hoc fiducia nostrorum criminū agere, quod salua innocentia cleri, ne mutire quidem auderet. Quam enim foedæ in plenisq appearant maculæ, uidet atq intelligit populus. Quis Simoniam, haud legitimam filiam Simonis Petri non odit: non luxum arguit cleri: non libidines detestatur & impuritatem uitæ: Quis contra non iure exigit temperantiam, moderationem, liberalitatem: non studium pietatis, coelestisq doctrinæ: non castitatem, non sanctimoniam, professionemq eam, cui se se uotis obstrinxerunt, atq iure iurando: Hæc in nobis desiderat populus, illa accusat grauiter. Sed cū abusum rei, non queat à natura rei discernere, ipsum cleri ordinem per se sanctum, tanquam rem nefariā insectatur & odit. Neq sane hic insectandi furor deseret populum, nisi

B clerum

clerum cæperit poenitendi dolor. Quamobrem post
iam dictum poenitentiae remedium, in primis opus est
reuocari in Ecclesiam rigorem ueterum Canonum, de
Simonia, de castitate sacerdotum, de temperantia et cas-
tis uitæ moribus, de officijs omnium, & singulorum
Prælatorum strenue exercendis.

Quod ad doctrinæ corruptelam attinet, constat certe
aduersarios haereses suas sparsisse in orbē Christianum
trifariam, quippe docendo, concionando, scribendo.
Quam enim frequentes illi passim scholas cōstituerint,
quam etiam seduli sint, ut disertos habeant cōcionato-
res, nō obscure utrumq; uidimus. Nullis illi sumptibus,
nulliq; labori parcunt, ut errores propagent suos. De
illorum scribendi studio, quis finē potest, aut modum
statuere: Nō bibliopolia tantum, sed omnes omnium
penè ciuium, & nobilium domus refertæ sunt libris hę-
reticorum. At uero his morbis si medicina debet salu-
taris adhiberi, idem omnino illis studiū opponendum
est. Primum ut sint scholæ instructæ, deinde ut concio-
nes doctæ, ac utiles, postremo ut libelli proponantur
necessarij ad accendendam pietatem, quod latius possit
purior doctrina Catholicę fidei spargi in populu. Nulla
re magis crevit potentia aduersariorū, quam scholarum
exercitijs. Iuuentutem uero ad se pertraxerunt, partim
nouitate dogmatum, que antiquis liberiora esse uiden-
tur, partim magnis doctrinæ premijs, ac cōmoditate di-
scendentium. Huc accedit multitudo professorum summa
assiduitate docentium: quorū opera effectum est, ut ex
illorum scholis, tanquam ex equo Troiano infiniti pro-
pemodum prauorum dogmatū disseminatores prosi-
lliant.

Iant. Quibus sane hostiū machinationibus, si recte uo-
lemus, ut certè omnes uelle debemus, occurrere: pari
conatu scholas nos oportebit erigere, & cætus discen-
tium souere. Quanquam autē id moliri, est nunc magis
arduū nobis, quam aduersarijs: cum opes Ecclesiasticæ
sint uel ab ipsis occupatæ, uel à nostris administratæ pa-
rum diligenter: ab aliquibus forte etiam parū fideliter
in his Ecclesiæ fluctibus: tamen hanc fortassis posset
inopiam leuare aliquo modo necessitas temporum.

Quia enim decretū extat Lateranensis Concilij, in ma-
gnis collegijs ut magnæ scholæ habeantur, in quibus nō
modo artes philosophie possint, sed etiā theologie san-
ctior doctrina explicari, ac tradi iunioribus: eius decreti
authoritate, nobis utendum esse uidetur. Nam si sancti
illi patres, qui Lateranensi Synodo præfuerunt, tū tan-
tam constituendarū scholarum rationē habendam du-
ixerunt, cum in gens adhuc passim esset cleri frequentia:
quid illi constituturi fuissent in tam concisa clericorum
paucitate, quorū ubiqꝫ penè tanta est penuria, quantam
passim cernimus Ecclesiarum uastitateim? Quapropter
si Ecclesiæ statum saluū esse cupimus, de seminario cle-
ri nos in primis oportebit esse sollicitos. Quade re pris-
uatim tractatum est aliquando, nūc in maiori frequen-
tia diligentius aliquid constituite Patres.

Ad has igitur quas diximus & similes medendi uias,
adhortarer uos Reuerendi patres diligentius, ni putas
rem uos pro ratione officij uestri, sponte hoc facturos
sedulò, quod postulat functio uestra, quod efflagitat
patria nostra, quod requirit præsens Ecclesiæ necessi-
tas, quod mandat seuerè Deus.

B 2 In

In primis autem in Celsitudine tua, Reuerendissime
Præfui, nobis spes reposita est haud exigua, quem spes
culatorem domus Israel constituit Deus, nauicule suæ,
& animarum pescationi præfecit Saluator noster IE
SVS, strictissimam olim rationem exacturus de his
omnibus. Multa enim tibi, & haud quaquam parca
manu contulit Deus, quibus ad suæ afflictissime Ecclesie
restorationem & consolationem omnium nostrum
uti debes: Claritatem generis, multarum linguarum
peritiam, præcellentem eruditionem, maximorū Principium
fauorem singularem. Oppone itaq; te obsecro
murum pro domo Dei, occurre strenuus his malis: O
ramus nos populus tuus, et oues pascuæ tuæ, ne deseras
almam hanc Ecclesiam tuam, sed eam prudentia & dilige
gentia gubernia, consilio iuua, nos tuos dilige, erran
tes dirige, peccantes argue, collapsos erige, scandalum
tolle, uirtutes planta, adulatores repelle, hæreticos &
sacrорū irrisorum procul à te submove, in eos eorumq;
perfidiam baculum uibra, sacroq; umbone repelle. Si
istud strenue (ut nobis hoc de te sperare par est) eges
ris, ueri nimirum Episcopi functus officio, manus do
mini auxiliabitur tibi, & brachium sanctum suum con
sortabit te, nihil proficiet inimicus in te, necq; filius ini
quitatis apponet nocere tibi, portæ inferorum non
præualebunt aduersus te, fundatum super firmissimam
petram. Pone tibi ob oculos, officij tui uiua exempla
ria Sanctissimos olim Præfules, quorum memoria in
benedictione est. Diuum Lampertum Traiectensis, &
D. Thomam Cantuariensis Ecclesiarum Episcopos.
Et eos qui ut domestici nobis sunt, ita nos magis ad sui
imitationem

imitationem prouocare debent, SS. Adalbertum, &
Stanislaum gloriosos Ecclesiae Episcopos & Sanctissi-
mos Christi Martyres. Tum maxime antecessorem tu-
um, uirum religione, sanctimonia, & heroicis uirtutibus
clarissimum, beatum uidelicet Nanckerum. O felicē
Præsulem qui pro Cracoviensi Ecclesia alapam, pro
Vratislauieñ. sua etiam morte gloriosam oppetere nō
dubitauit. Exemplum relinquens clarissimum omnibus
suis successoribus recte gubernandi hanc almam Vra-
tislauensem Ecclesiam. Cuius uestigij inherere ut est
gloriosum, ita turpe non imitari, & eo quidem turpius,
quo magis haec quam illa tempora Nanckerum quem-
piam uidentur requirere.

At inquietum, magna est rei difficultas, & magna tempo-
rum iniquitas, aduersarij multi, & potentes admodū, ne
aliquid tentemus suadent oēs, amici, cognati, affines.

Fateor certamen non esse leue. Sed uelint tamē nos
potius audire quid mandat Deus, facere quod sacræ
suadet literæ, imitari egregia maiorum nostrorum ex-
empla, quā curare quid mundus, quid caro & sanguis,
aut quid consulant hæretici, quorū consilia nobis semper
debebant esse suspectissima. Dicam quod res est:
unum habemus hostem longè nocentissimum, quem
si superaremus, certa spes esset uictoriae. Illum inquam
hostem habemus apud nos, & in meditullio cordis no-
stri, de quo liberari petit Propheta, cum dicit: Exaudi
Deus orationem meam dum tribulor, à timore inimici
eripe animā meam. Non petit liberari ab inimico: quia
flaccescit uirtus sine aduersario, sed à timore inimici:
qui timor omnibus inimicis est nocentior. Timor igit̄

B ij iste

iste effeminatus noster, o Patres, efficit hostes Ecclesiae
tā alacres, tā petulātes, tā effrenes; qui alias essent ob sce-
lera multipliciter patrata, ob sacrilegia uaria cōmissatio-
midi, ob sectas illorū tot modis dissectas, imbecilli. Hic
inquā timor dominorū, seruis diaboli tātū addit animi.

At inquiunt, magni domini sunt, Principes sunt. Be-
ne est: Quid autē tibi uidetur de nostro Principe? Nōne
Rex regū, & inuictissimus Imperator omniū est Chris-
tus Iesus, cuius legatiōe fungimur, cui⁹ causam agim⁹?
Nolite ergo cōfidere in principibus in filijs hominū, in
quib⁹ nō est salus. Exibit enim sp̄ritus eius, & reuertet
tur in terrā suā, in illa die peribūt oēs tyrannicē & hære-
ticæ cogitationes eorum. Aut putas paucos esse adhuc
bonos & pios Principes, amantes religionis Catholi-
cæ: Vt cunct⁹ est, faciamus modo nobiscū ut sit Deus, &
promitto uobis, cōtra nos erit nemo. Veniant illi sancti
in curribus, & in equis, nos autē in nomine domini Dei
nostrī inuocabimus. Dicemusq; cū Rege Davide, ad
istos incircūcisos Philistios: Tu uenis ad me cū gladio,
& hasta & clypeo: ego autē uenio ad te in nomine dñi.
Exercituū, Dei agminū Israēl, quib⁹ exprobrasti hodie,
& dabit te Deus in manu mea, & percutiā te, & auferā
caput tuū a te: & dabo cadavera castrorū Philistijm ho-
die uolatilib⁹ coeli & bestijs terræ: ut sciat omnis terra,
quia est dñs Deus in Israēl, et nouerit uniuersa Ecclesia
hæc, quia nō in gladio, nec in hasta saluat Dominus.

Neq; hæc ita accipi uelim, tanquam suadeam ego, cū
Cyclopibus & Centauris, cum Faunis Satyrisq; petula-
cis istis nobis cōgrediendū esse. Minime gentiū. At ed-
nostra tendit oratio, ne timore inimici superati; facias,
mus

mus quod uolunt hæretici, cōmittamus quod optat eā
eo & sanguis: sed ut quisq; in ordine suo faciat strenue;
faciat absq; metu quod postulat suū cuiusq; officium,
poenitentiā agamus super iniquitatibus nostris, emen-
det pro se quisq; uitam suam, strenue currāt singuli in
uiam mandatorum Dei, inde sinenter oremus, uiriliter
prædicemus fidem Catholicam, contradicentes intres-
pidē arguamus, scandala omnia tollamus, inobedientis
Cleri peccata secundū rigorem sacrorū Canonū pu-
niamus, scholas erigamus, libros bonos & Catholicos
imprimi & passim uendi curemus, populum qui in nos-
stra potestate est et famulos atq; cognatos nostros, qui
ex nostris pinguiscere cupiūt uisceribus, ad fidem Ca-
tholicam ab ipsis in baptisme professam, ui compellā-
mus. Hæc si fecerimus, quæ facere & possumus, & uel-
le planè debemus: Deus pacis erit nobiscum, necq; hos-
tes nostri irasci poterūt nobis, quos uiros pios & bo-
nos, non titulo magis aut professione quam re ipsa esse
cognoscent, qui non aliud clausum in pectore, & aliud
in lingua & factis promptum nos habere manifeste in-
telligent. Ista igitur ut faciatis Patres, & faciatis sedulo
ac perpetuo, per ego uos salutē animarū uestiarum, per
Deū & omnia sacra oro & obsecro. Deus aeternus, qui
se se nobiscū futurū esse omnibus diebus usq; ad con-
sumationē seculi condixit, largiatur nobis mentē huic
muneri dignam, & uiros ad ea facienda, quæ sunt pro
fui sanctissimi nominis gloria, ædificatione Catholicæ
fidei, & salute deniq; omniū nostrum, Amen.

DIX I.

